

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: „Biblioteki we współczesnym systemie prawnym Polski i Unii Europejskiej”
: VI Konferencja Naukowa Korporacji Bibliotekarzy Wrocławskich (Wrocław, 5
grudnia 2014 r.)

Author: Ewa Olszowy

Citation style: Olszowy Ewa. (2015). „Biblioteki we współczesnym systemie
prawnym Polski i Unii Europejskiej” : VI Konferencja Naukowa Korporacji
Bibliotekarzy Wrocławskich (Wrocław, 5 grudnia 2014 r.). „Przegląd Biblioteczny”
(2015, z. 2, s. 247-250)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja
ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach
niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci
(nie tworzenia utworów zależnych).

**„BIBLIOTEKI WE WSPÓŁCZESNYM SYSTEMIE PRAWNYM
POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ”****VI Konferencja Naukowa Korporacji Bibliotekarzy Wrocławskich****(Wrocław, 5 grudnia 2014 r.)**

Od 2009 r. Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich organizuje coroczne konferencje naukowe, podczas których podejmowane są aktualne problemy i zagadnienia interesujące środowisko bibliotekarzy. 5 grudnia 2014 r. odbyło się kolejne, szóste już spotkanie zorganizowane we współpracy z Dolnośląską Biblioteką Pedagogiczną. Tym razem współorganizatorem było również Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej, które stało się miejscem obrad. Jako temat przewodni wybrano „Biblioteki we współczesnym systemie prawnym Polski i Unii Europejskiej”. Konferencja zgromadziła około 80 bibliotekarzy reprezentujących biblioteki różnych typów (szkół wyższych, szkolne i pedagogiczne, instytutów PAN oraz Bibliotekę Sejmową) z województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego, śląskiego oraz mazowieckiego, co dowiodło trafności zaproponowanej problematyki.

Uczestników powitała prezes Korporacji, Ewa Grabarska (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu), a następnie głos zabrała Maria Pidtypczak-Majerowicz (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), która, podobnie jak w poprzednich latach, objęła wydarzenie opieką naukową.

Konferencję rozpoczęły wystąpienia prawników. Julian Jezioro (Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego) w referacie *Dozwolony użytek utworów w działalności bibliotek – wybrane zagadnienia* wskazał na ogólne ramy prawne i wynikające z nich zasady, by ukazać podstawy dla określenia sytuacji prawnej, w jakiej może znaleźć się biblioteka realizując swoje zadania statutowe. Podkreślił, że znajomość ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (z 4 lutego 1994 r.) powinna stanowić podstawę wiedzy, kompetencji i umiejętności bibliotekarzy. Prelegent przybliżył zgromadzonym m.in. zagadnienia związane z autorskimi prawami osobistymi, majątkowymi, warunkami korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku oraz reprografii wykonywanej w bibliotekach. Zauważył, że w ustawie uzasadniono znaczenie społecznej działalności bibliotek.

Następnie Lidia Klat-Wertelecka (Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego) omówiła *Prawne aspekty deregulacji zawodu bibliotekarza* w oparciu o analizę przepisów ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (z 13 czerwca 2013 r.) oraz wprowadzone tym samym zmiany w dwóch wcześniejszych aktach prawnych – Ustawie o bibliotekach (z 27 czerwca 1997 r.) oraz *Prawie o szkolnictwie wyższym* (z 27 lipca 2005 r.). Analizowana ustawa w istotny sposób zmieniła sytuację prawną akademickich bibliotekarzy dyplomowanych – zniesiono ministerialny tryb nadawania ich statusu, a kwestie wymagań i kwalifikacji osób zatrudnionych na tych stanowiskach przekazano uczelniom. Na zakończenie prelegentka postawiła pytanie: czy szkoły wyższe wezmą pod uwagę rekomendację Prezydium Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich, zawierającą propozycję jednolitych wymagań, jakie mają spełniać kandydaci na bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej? Podkreśliła przy tym, że uczelnie są autonomiczne we wszystkich obszarach swojego działania i opinia KDBASP nie ma dla nich mocy wiążącej, może jedynie okazać się pomocna przy implementacji zmian w statutach.

Problemowi uregulowania obecnej sytuacji prawnej bibliotekarzy dyplomowanych w statutach uczelni przyjrzały się bliżej następne prelegentki. Ewa Dąbrowska (Biblioteka Jagiellońska, Kraków) w wystąpieniu *Bibliotekarz „zderegulowany”: przepisy dotyczące bibliotekarzy dyplomowanych w bibliotekach uczelnianych w nowych realiach prawnych* zaprezentowała sposób, w jaki szkoły wyższe ustosunkowały się do przekazanych im uprawnień w zakresie określania wymogów dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych. Na podstawie informacji uzyskanych z 61 bibliotek uczelnianych (w sumie badaniem objęto 87) stwierdzono, że do 31 sierpnia 2014 r. tylko w 14 wprowadzono tryb awansowania na bibliotekarzy dyplomowanych, w 27 przepisy oczekiwały na akceptację, 6 bibliotek ma w planach podjęcie decyzji, natomiast 13 nie zamierza podejmować żadnych działań. Część uczelni zastosowała w zapisach statutu rekomendację KDBASP w całości, część natomiast skróciła ją bądź zmodyfikowała (zmieniono m.in. liczbę wymaganych publikacji, sprecyzowano poziom znajomości języka obcego). Zatrudnienie w bibliotekach następuje zazwyczaj na warunkach konkursu przeprowadzanego przez powołaną przez rektora komisję, a awans na kolejne stanowiska uzależniony jest od stażu pracy i wyników oceny okresowej. Prelegentka zwróciła uwagę na jeszcze dwie istotne kwestie – powolne wprowadzanie zmian w statutach hamuje możliwości awansu na bibliotekarza dyplomowanego, a brak jednolitych przepisów w już zmienionych statutach sprawia, że status omawianej grupy zawodowej staje się odmienny w poszczególnych uczelniach. Wyraziła ponadto przekonanie, że gwarancję utrzymania rangi bibliotekarzy dyplomowanych stanowią zalecenia KDBASP.

Z kolei Maria Bosacka (Biblioteka Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego) dokonała porównania wymagań kwalifikacyjnych (wyszkolenie, publikacje, język obcy, działalność dydaktyczna i organizacyjna, inne) stawianych kandydatom na bibliotekarzy dyplomowanych zapisanym w statutach pięciu uczelni: Uniwersytetu Łódzkiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie oraz Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Duże rozbieżności kryteriów na tych uczelniach

potwierdzają, zdaniem prelegentki, słuszność obaw środowiska bibliotekarskiego o przyszłość i prestiż bibliotekarzy dyplomowanych; utrudniają mobilność kadr między uczelniami oraz przyczyniają się do powstawania wewnętrznych podziałów w tej grupie zawodowej. Innym niekorzystnym czynnikiem jest także duże niezrozumienie w środowisku naukowym uczelni idei bibliotekarzy dyplomowanych i prowadzonej przez nich działalności naukowej.

Drugą część konferencji rozpoczęło wystąpienie Hanny Kowalskiej (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu) zatytułowane *Zakupy materiałów bibliotecznych pod rządami ustawy Prawo zamówień publicznych (1997-2014)*, w którym omówiono funkcjonowanie ustawy w bibliotekach szkół wyższych oraz jej liczne nowelizacje. Prelegentka na przykładzie prenumeraty czasopism zagranicznych w macierzystej uczelni starała się odpowiedzieć na pytanie, czy w bibliotekach akademickich dokonuje się zakupów racjonalnie i efektywnie. Wykażała, że ustawa jest niedoskonała, nieprecyzyjna i nie uwzględnia specyfiki materiałów bibliotecznych, a stosowanie się do jej przepisów generuje większe koszty nabywania oraz skutkuje uciążliwymi i przewlekłymi procedurami.

W kolejnym wystąpieniu Ewa Mydlarz (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu) omówiła podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu egzemplarza obowiązkowego w Austrii i w Polsce. W zakresie rozwiązań prawnych zasadniczą różnicę stanowi brak w Austrii osobnej ustawy o bibliotekach i o eo. Obowiązek przekazywania dzieła medialnego nakłada na wydawcę ustawa medialna. Z kolei w Polsce nie wprowadzono przepisów regulujących centralne gromadzenie doktoratów, podczas gdy w Austrii, zgodnie z odrębną ustawą o uniwersytetach, wszystkie doktoraty w wersji papierowej otrzymuje Austriacka Biblioteka Narodowa (Österreichische Nationalbibliothek). Interesującą praktyką jest też zwyczaj obowiązkowego proponowania bibliotekom przez wydawców poszczególnych tytułów, w tym pierwszych numerów serii wydawniczych i wydawnictw ciągłych, dzięki czemu do placówki trafiają tytuły zgodne z profilem gromadzonych zbiorów. Mniejsza jest ponadto liczba bibliotek otrzymujących eo, w praktyce wydawcy wysyłają maksymalnie po 7 egzemplarzy czasopism i 5 książek.

Joanna Czyrek (Biblioteka Wydziału Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego) poruszyła natomiast bardzo istotny problem braku wytycznych dotyczących kwestii prenumeraty e-czasopism i zakupu książek dostępnych online w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (z 29 października 2008 r.). Biblioteki ponoszą bardzo wysokie koszty zakupu tego rodzaju dokumentów, podczas gdy nie są one rejestrowane w inwentarzu. Konieczna jest zatem nowelizacja rozporządzenia i ustalenie precyzyjnych zasad ewidencji wszelkiego rodzaju dokumentów elektronicznych.

Temat organizacji i działania bibliotek szkolnych, aktów prawnych regulujących ich funkcjonowanie oraz praw i obowiązków nauczycieli bibliotekarzy podjęła Ewa Bochynek (Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu, Filia w Wałbrzychu). W oparciu o wybrane przykłady z powiatu wałbrzyskiego ukazała zmiany, jakim podlegały biblioteki szkolne w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Na zakończenie wyraziła zaniepokojenie o przyszłość młodych nauczycieli bibliotekarzy, niż demograficzny prowadzi bowiem do zmniejszenia wymiaru godzin pracy bibliotek szkolnych, część szkół jest likwidowana, a wraz z nimi księgozbiory.

Marek Piotr Urbański (Powiatowa Biblioteka Publiczna w Szamotułach) dokonał przeglądu podstawowych przepisów prawnych dotyczących bibliotek powiatowych na podstawie ustaw: o bibliotekach, o prowadzeniu i organizowaniu działalności kulturalnej, o samorządzie powiatowym, ochronie danych osobowych, oraz statutu biblioteki. Zwrócił uwagę, że w funkcjonowaniu tego typu placówek zastosowanie mają również ustawy o ochronie zdrowia (zakaz palenia w miejscach publicznych) oraz o podatku od towarów i usług. Na wybranych przykładach zaprezentował skutki nieznamomości przepisów prawnych związanych z prowadzeniem działalności bibliotecznej.

W ostatnim wystąpieniu Anna Wałek (Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej) zapoznała uczestników konferencji z genezą powołania CWINT oraz z aktami prawnymi dotyczącymi funkcjonowania na uczelni systemu biblioteczno-informacyjnego. CWINT powstało w wyniku przekształcenia największej na Dolnym Śląsku placówki gromadzącej księgozbiór z zakresu nauk ścisłych i technicznych – Biblioteki Głównej oraz Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej. Strukturę Centrum tworzą: Biblioteka Klasyczna i Biblioteka Elektroniczna (powołane w miejsce Biblioteki Głównej), Ośrodek Współpracy Nauki z Gospodarką, Punkt Kontaktowy ds. Transferu Technologii oraz Zespół Laboratoriów Naukowo-Badawczych. Centrum oferuje dostęp do zbiorów i świadczy usługi nie tylko dla środowiska naukowego, ale i dla przedsiębiorców zainteresowanych innowacyjnymi technologiami czy możliwością współpracy.

Podsumowaniem konferencji stała się ożywiona dyskusja, w której najczęściej podejmowanym zagadnieniem była aktualna sytuacja bibliotekarzy dyplomowanych. Przedstawiciele tej grupy wypowiedzieli się m.in. na temat trudności w równoległym wykonywaniu podstawowych obowiązków zawodowych oraz zadań naukowych. Podejmowanie prac naukowo-badawczych, stanowiących podstawę oceny pracownika w sytuacjach awansu, najczęściej odbywa się kosztem prywatnego czasu. Za cenną należy uznać propozycję prof. Pidtypczak-Majerowicz, aby określenie „bibliotekarz dyplomowany” zastąpić terminem „bibliotekarz naukowy”. Inny głos podniesiony w dyskusji nawiązywał do konieczności uregulowania sytuacji prawnej bibliotekarzy dyplomowanych w instytutach naukowych.

Należy dodać, że po zakończeniu obrad uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia nowoczesnego budynku CWINT, natomiast wszystkie wygłoszone referaty opublikowane zostały w wydawnictwie pokonferencyjnym, które jest dostępne w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej: <<http://www.dbc.wroc.pl/dlibra/docmetadata?id=26089&from=publication>>.

Ewa Olszowy
Biblioteka Teologiczna
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Tekst wpłynął do Redakcji 6 lutego 2015 r.